Parlament Europejski
2019–2024

Komisja Kontroli Budżetowej

2023/2045(INI)

25.9.2023

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej – zwalczania nadużyć finansowych – sprawozdanie roczne 2022
(2023/2045(INI))

Komisja Kontroli Budżetowej

Sprawozdawczyni: Maria Grapini

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej – zwalczania nadużyć finansowych – sprawozdanie roczne 2022
(2023/2045(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając art. 310 ust. 6 i art. 325 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),

– uwzględniając sprawozdanie Komisji z 27 lipca 2023 r. zatytułowane „34. sprawozdanie roczne dotyczące ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej i zwalczania nadużyć finansowych (2022 r.)” (COM(2023)0464) (sprawozdanie PIF 2022),

– uwzględniając sprawozdanie Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) za rok 2022[1] oraz sprawozdanie roczne Komitetu Nadzoru OLAF za rok 2022[2],

– uwzględniając sprawozdanie roczne Prokuratury Europejskiej (EPPO) za rok 2022 opublikowane 1 marca 2023 r.,

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii (rozporządzenie w sprawie warunkowości)[3],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej[4] (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów),

– uwzględniając wniosek Komisji z dnia 16 maja 2022 r. dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (wersja przekształcona rozporządzenia finansowego) (COM(2022)0223),

[1] OLAF, Dwudzieste trzecie sprawozdanie Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r., 2022.
[2] Sprawozdanie z działalności Komitetu Nadzoru OLAF – 2022, Dz.U. C 225 z 27.6.2023, s. 1.
[3] Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 1.
[4] Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159.

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii[5] (dyrektywa PIF),

– uwzględniając sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2022 r. zatytułowane „Drugie sprawozdanie z wdrażania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii” (COM(2022)0466),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 13 lipca 2022 r. zatytułowany „Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r.” (COM(2022)0500),

– uwzględniając badanie pt. „Strengthening the fight against organised crime: Assessing the legislative framework” [Skuteczniejsze zwalczanie przestępczości zorganizowanej: ocena ram legislacyjnych], opublikowane w grudniu 2022 r.[6],

– uwzględniając sprawozdanie zatytułowane „Assessing the Threats to the NextGenerationEU (NGEU) fund – A Joint Europol-OLAF Report” [Ocena zagrożeń dla funduszu NextGenerationEU (NGEU) – wspólne sprawozdanie Europolu i OLAF-u], opublikowane w dniu 6 czerwca 2023 r.,

– uwzględniając „Closing note on the Strategic Initiative concerning the transparency and accountability of the Recovery and Resilience Facility” [Notę zamykającą w sprawie inicjatywy strategicznej dotyczącej przejrzystości i rozliczalności Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności] Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 12 września 2023 r. w związku ze sprawą SI/6/2021/PVV otwartą w dniu 24 lutego 2022 r.,

– uwzględniając przegląd Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 04/2023 z 6 lipca 2023 r. zatytułowany „Cyfryzacja zarządzania funduszami unijnymi”,

– uwzględniając sprawozdanie specjalne Trybunału Obrachunkowego nr 06/2023 z 13 marca 2023 r. zatytułowane „Konflikt interesów w wydatkowaniu funduszy polityki spójności i polityki rolnej UE – Ustanowiono ramy, lecz utrzymują się luki dotyczące przejrzystości i środków wykrywania”,

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/785 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Unijny program zwalczania nadużyć finansowych i uchylające rozporządzenie (UE) nr 250/2014[7],

[5] Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29.
[6] Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Migracji i Spraw Wewnętrznych, Blondes, E., Disley, E., Hulme, S. i in., Badanie pt. Strengthening the fight against organised crime – Assessing the legislative framework [Skuteczniejsze zwalczanie przestępczości zorganizowanej: ocena ram legislacyjnych], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2022.
[7] Dz.U. L 172 z 17.5.2021, s. 110.

– uwzględniając swoją rezolucję z 23 listopada 2021 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie cyfryzacji europejskiej sprawozdawczości, monitorowania i prowadzenia audytów[8],

– uwzględniając swoją rezolucję z 19 stycznia 2023 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej – zwalczanie nadużyć finansowych – sprawozdanie roczne 2021[9],

– uwzględniając art. 54 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A9-0000/2023),

A. mając na uwadze, że zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 325 ust. 5 TFUE Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi UE, kieruje corocznie do Parlamentu Europejskiego i Rady sprawozdanie w sprawie środków podjętych w celu wykonania tego artykułu (tzw. sprawozdanie PIF);

B. mając na uwadze, że należyte wydatkowanie środków publicznych i ochrona interesów finansowych UE powinny być kluczowymi elementami polityki UE, aby zwiększyć zaufanie obywateli dzięki zapewnieniu właściwego i racjonalnego wykorzystywania ich pieniędzy;

C. mając na uwadze, że podstawę sprawozdania PIF stanowią informacje dostarczone przez państwa członkowskie, w tym dane dotyczące wykrytych nieprawidłowości i nadużyć finansowych;

D. mając na uwadze, że liczba wykrytych i zgłoszonych nieprawidłowości związanych z nadużyciami finansowymi obrazuje wyniki podejmowanych przez państwa członkowskie starań na rzecz zwalczania nadużyć finansowych i innego rodzaju nielegalnej działalności i nie należy postrzegać jej jako wskaźnika poziomu nadużyć finansowych w państwach członkowskich;

E. mając na uwadze, że istnieją różne poziomy i podmioty zaangażowane w ochronę budżetu UE poprzez zapobieganie (wstrzymywanie i zawieszanie płatności), wykrywanie, korekty finansowe i odzyskiwanie nienależnie wypłaconych środków;

F. mając na uwadze, że system wczesnego wykrywania i wykluczania chroni budżet UE przed ryzykiem niewypłacalności, zaniedbaniami, nadużyciami finansowymi lub nieprawidłowościami ze strony podmiotów prywatnych;

G. mając na uwadze, że mechanizm warunkowości w zakresie praworządności zapewnia możliwość wprowadzenia środków w przypadkach naruszeń zasad praworządności, które wpływają lub stwarzają poważne ryzyko wpływu na należyte zarządzanie finansami w ramach budżetu UE lub na ochronę interesów finansowych Unii;

H. mając na uwadze, że art. 22 rozporządzenia (UE) 2021/241 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i

[8] Dz.U. C 224 z 8.6.2022, s. 11.
[9] Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0018.

Zwiększania Odporności[10] (rozporządzenie w sprawie RRF) zawiera przepisy dotyczące ochrony interesów finansowych UE;

I. mając na uwadze, że różnym poziomom cyfryzacji w państwach członkowskich należy zaradzić poprzez stworzenie bardziej ujednoliconych, interoperacyjnych i porównywalnych systemów administracyjnych i sprawozdawczych w UE, które są funkcjonalne i niezbędne do solidnej kompleksowej analizy oraz do skutecznego zapobiegania nieprawidłowościom i przeciwdziałania nadużyciom finansowym i korupcji;

J. mając na uwadze, że współpraca z partnerami międzynarodowymi ma kluczowe znaczenie dla ochrony funduszy UE wydatkowanych poza Europą oraz dochodów do budżetu UE;

Uwagi ogólne

1. z zadowoleniem przyjmuje sprawozdanie PIF 2022 i przedstawione w nim analizy;

2. podziela pogląd, że zapobieganie nadużyciom finansowym i ich wykrywanie musi opierać się na dalszej cyfryzacji w celu zwiększenia dostępności i wykorzystania danych; zwraca uwagę, że aby zapewnić współpracę i koordynację między wszystkimi elementami struktury zwalczania nadużyć finansowych i odpowiednimi podmiotami, należy wprowadzić skuteczne zarządzanie zwalczaniem nadużyć finansowych i skuteczne procesy zorientowane na wyniki oraz odpowiednio wyposażone struktury;

3. docenia starania Komisji, aby wyprzedzić publikację rocznego sprawozdania PIF, co pozwala na przyjęcie rezolucji Parlamentu w ciągu roku n+1 i sprawia, że uwagi i zalecenia w nim zawarte są bardziej aktualne;

4. docenia poprawę ogólnej spójności przepisów dotyczących zwalczania nadużyć finansowych w całej UE w następstwie działań podjętych w celu prawidłowej transpozycji przepisów UE do systemów krajowych; zauważa, że pod pewnymi względami sytuacja jest nadal nieoptymalna, w szczególności w odniesieniu do wykrywania i zgłaszania podejrzeń popełnienia nadużycia finansowego i podejrzewanych nieprawidłowości oraz podejmowanych w związku z nimi działań następczych, w przypadku których różnice między państwami członkowskimi są nadal bardzo znaczące;

5. podziela pogląd Komisji, że należy wzmocnić analizę ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych w celu oceny, czy zgłaszanie niskich poziomów nadużyć finansowych jest konsekwencją rzeczywiście niskiego poziomu nadużyć, czy też konsekwencją słabej wykrywalności;

6. ubolewa nad faktem, że w wielu państwach członkowskich organy krajowe nie zawsze stosują się do zaleceń Komisji, nie składają wyczerpujących sprawozdań lub nie przyjmują uznanych dobrych praktyk w odpowiednim czasie; zwraca uwagę, że w wielu państwach członkowskich odsetek nieprawidłowości, które są nadal klasyfikowane jako podejrzenie popełnienia nadużycia finansowego wiele lat po ich pierwotnym zgłoszeniu, jest niezwykle wysoki, nawet w odniesieniu do spraw uznanych za

[10] Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17.

zamknięte; uważa, że takie sytuacje mogą wskazywać na brak odpowiednich działań następczych, niewystarczające lub nieodpowiednio przeszkolone zasoby, luki w komunikacji lub nieefektywne kanały sprawozdawczości, słabą współpracę i koordynację, a nawet nieuzasadnione odroczenie przeklasyfikowania nieprawidłowości jako nadużyć finansowych w celu dostosowania sprawozdawczości statystycznej;

7. zauważa, że liczba przypadków nadużyć finansowych i nieprawidłowości zgłoszonych przez właściwe organy unijne i krajowe – łącznie 12 455 – nieznacznie wzrosła w 2022 r. w porównaniu z 2021 r.; zauważa, że finansowanie związane z tymi przypadkami w 2022 r. spadło do 1,77 mld EUR (z 3,24 mld EUR w 2021 r.);

8. jest świadomy, że porównanie zgłaszania nieprawidłowości z roku na rok nie zawsze zapewnia wiarygodną analizę tendencji i wzorców ze względu na wieloletni cykl wdrażania wielu programów; uważa, że porównanie ze średnią pięcioletnią jest bardziej odpowiednie do identyfikacji sytuacji w czasie rzeczywistym; docenia w tym kontekście fakt, że w sprawozdaniu PIF 2022 często odwołuje się do wyników z okresu 2018–2021;

9. uważa, że zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego w działania na rzecz zwalczania nadużyć finansowych poprawiłoby zapobieganie im i ich wykrywanie oraz że oznacza to wsparcie dla poufnych kanałów lub sygnalistów oraz dziennikarzy śledczych, a ci ostatni mogą być skuteczni, o ile zapewniony zostanie dostęp do informacji o projektach, beneficjentach i płatnościach;

10. z zadowoleniem przyjmuje wspólny komunikat Komisji i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z dnia 3 maja 2023 r. w sprawie zwalczania korupcji (JOIN(2023)0012), w którym uznano powagę korupcji, ponieważ ogranicza ona efektywność wydatków publicznych, sprawne funkcjonowanie jednolitego rynku i zrównoważony charakter wzrostu gospodarczego; zaznacza, że walka z korupcją jest jednym ze zobowiązań Unii, na równi z przejrzystością i uczciwością;

11. jest zaniepokojony faktem, że trudno jest precyzyjnie oszacować zakres, w jakim środki UE są nielegalnie wykorzystywane do finansowania przestępczości zorganizowanej; utrzymuje, że we wszystkich państwach członkowskich należy przyjąć wspólne podejście do oceny wpływu przestępczości zorganizowanej na środki UE oraz do oceny skuteczności środków wprowadzonych w celu rozwiązania tego problemu; wzywa Komisję do szybkiego podjęcia wszelkich niezbędnych działań w celu przeprowadzenia tej harmonizacji;

12. utrzymuje, że brak skutecznej transpozycji przepisów krajowych w wielu państwach członkowskich stwarza przestępczości zorganizowanej możliwości prowadzenia szeregu nielegalnych działań transgranicznych w obszarach mających wpływ na interesy finansowe Unii; ponawia zatem swoje poprzednie wezwania o zmianę decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej[11];

13. zauważa, że unijna strategia zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021–2025[12] ma na celu określenie narzędzi i środków ukierunkowanych na rozbicie modeli

[11] Dz.U. L 300 z 11.11.2008, s. 42.

biznesowych i struktur organizacji przestępczych ponad granicami, zarówno w internecie, jak i poza nim; apeluje do państw członkowskich, by przyłączyły się do działań Komisji i utworzyły sieci współpracy regionalnej służące do wymiany informacji na temat przypadków i strategii zwalczania nadużyć finansowych popełnianych przez zorganizowane grupy przestępcze; przypomina w tym kontekście o znaczeniu proponowanej nowej dyrektywy w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia[13], której skuteczne wdrożenie uzbroiłoby organy w lepsze narzędzia, dzięki którym mogłyby pozbawić zorganizowane grupy przestępcze środków finansowych do prowadzenia dalszej działalności przestępczej;

14. zwraca uwagę, że w odniesieniu do spraw dotyczących korupcji EPPO zgłosiła, iż na koniec 2022 r. prowadziła postępowania w sprawie 87 przestępstw (w porównaniu z 40 sprawami objętymi postępowaniem w pierwszych siedmiu miesiącach działalności operacyjnej w 2021 r.); zauważa, że w systemie zarządzania nieprawidłowościami (IMS) w latach 2018–2022 10 państw członkowskich zgłosiło 30 spraw, z czego 5 dotyczyło obszaru rolnictwa, 22 – spójności i 3 – pomocy przedakcesyjnej, a ich ogólny wpływ finansowy szacuje się na około 50 mln EUR;

15. ponownie podkreśla, że korupcja, zwłaszcza korupcja na wysokim szczeblu, w tym w instytucjach UE, jest szczególnie poważnym przestępstwem, które może wykraczać poza granice, wpływając na interesy finansowe Unii i całą gospodarkę UE oraz podważając zaufanie obywateli do instytucji demokratycznych w UE i państwach członkowskich; powtarza, że w instytucjach UE musi istnieć polityka zerowej tolerancji dla korupcji; wspiera włączanie walki z korupcją do głównego nurtu polityki UE;

16. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja włączyła specjalną sekcję dotyczącą walki z korupcją do swojego sprawozdania na temat praworządności, aby przedstawić dogłębną analizę porównawczą strategii, procedur i narzędzi stosowanych przez państwa członkowskie UE w walce z korupcją i ułatwić ocenę, które obszary są najbardziej zagrożone;

17. zauważa, że za pośrednictwem IMS w okresie 2018–2022 zgłoszono 375 spraw dotyczących konfliktu interesów, który często wykrywa się w środowiskach podobnych do tych, w których występują praktyki korupcyjne; podkreśla, że znaczna większość zgłoszonych przypadków konfliktu interesów jest związana z wdrażaniem polityki spójności (86 % w porównaniu z 9 % w przypadku rolnictwa i 5 % w przypadku pomocy przedakcesyjnej), angażując łącznie środki w wysokości prawie 117 mln EUR w tym okresie; podkreśla, że zgłoszone konflikty interesów dotyczą głównie relacji między odbiorcami funduszy a ich wykonawcami i podwykonawcami, podczas gdy tylko 7 % spraw odnosi się do konfliktów interesów na etapie przyznawania lub oceny projektów, obejmując tym samym członków komisji oceniających;

18. uważa, że może to być oznaka pozytywnego wpływu i odstraszającego efektu zmian w przepisach finansowych, które mają zastosowanie do wszystkich organów krajowych zajmujących się funduszami UE, jak również faktu, że jedną trzecią przypadków wykryto za pośrednictwem źródeł zewnętrznych w stosunku do systemu zarządzania i

[12] Komunikat Komisji z dnia 14 kwietnia 2021 r. w sprawie unijnej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021–2025 (COM(2021)0170).
[13] Wniosek z 25 maja 2022 r. dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia (COM(2022)0245).

kontroli, w tym sygnalistów i dziennikarzy śledczych, co wskazuje na odpowiedni poziom przejrzystości i dostępności oraz wkład społeczeństwa obywatelskiego;

19. jest również świadomy, że ogólna liczba przypadków konfliktu interesów jest wyższa niż zgłoszona w IMS, na co wskazują dodatkowe informacje otrzymane przez Dyrekcje Generalne Komisji ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej oraz ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego dotyczące przypadków konfliktu interesów i związanych z nimi kwot odzyskanych w ramach zamówień publicznych w Europejskim Funduszu Społecznym, Funduszu Spójności i Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego, zgłoszonych bezpośrednio przez państwa członkowskie za pośrednictwem systemu zarządzania funduszami w UE (znanego jako SFC, który w latach 2014–2020 przedstawił 31 dodatkowych spraw związanych z 16 programami w 11 państwach członkowskich, których wpływ wyniósł 3,4 mln EUR);

Przychody

20. zauważa, że w 2022 r. ogólna liczba nieprawidłowości związanych i niezwiązanych z nadużyciami finansowymi dotyczących tradycyjnych zasobów własnych (4 661) była o 7,6 % wyższa w porównaniu ze średnią z pięciu lat (2018–2022); zauważa z niepokojem, że ogólne kwoty, których dotyczyły takie nieprawidłowości, oszacowane i ustalone przez państwa członkowskie, również wyraźnie wzrosły (o 47 %, sięgając 783 mln EUR); w tej samej kwestii zwraca uwagę, że ogólna stopa odzysku w 2022 r. – zarówno w przypadkach dotyczących nadużyć finansowych, jak i w sprawach niezwiązanych z nadużyciami finansowymi – wyniosła tylko 48 % (w porównaniu z 54 % w 2021 r.), a w przypadkach dotyczących nadużyć finansowych wyniosła tylko 25 %, przy czym odsetek ten był bardzo różny w poszczególnych państwach członkowskich;

21. zwraca uwagę, że w 2022 r. w przypadku zaledwie 19 nowych sprawozdań dotyczących odpisanych należności przedłożonych Komisji przez sześć państw członkowskich Komisja uznała, że w zadowalający sposób wykazano, iż TZW zostały utracone z przyczyn, których nie można przypisać danym państwom członkowskim, i że nie ponoszą one odpowiedzialności finansowej za tę stratę, podczas gdy w 82 sprawach – opiewających na kwotę niemal 39 mln EUR – Komisja uznała, że państwa członkowskie nie wykazały w zadowalający sposób, że TZW zostały utracone z przyczyn, których nie można im przypisać, i że nadal ponoszą one odpowiedzialność finansową za tę stratę (Komisja oceniła 135 spraw dotyczących łącznie środków w wysokości 76,8 mln EUR w 2022 r.); zachęca Komisję do utrzymania tego skutecznego mechanizmu przeglądu spraw dotyczących odpisania należności, aby zwiększyć skuteczność działań administracji krajowych w zakresie odzyskiwania wierzytelności;

22. zauważa, że ponownie w 2022 r. kontrole prowadzone przez służby ds. zwalczania nadużyć finansowych i kontrole po zwolnieniu towarów były najskuteczniejszymi narzędziami wykrywania nieprawidłowości związanych i niezwiązanych z nadużyciami finansowymi, w połączeniu – w coraz większym stopniu – odpowiednio z kontrolami podatkowymi i kontrolami podczas zwolnienia towarów; podkreśla, że w 2022 r. przemyt, nieprawidłowa wartość oraz nieprawidłowa klasyfikacja i błędny opis towarów należały do najpowszechniejszych sposobów działania w przypadkach nadużyć finansowych, przy czym odnotowano szczególny wzrost liczby zgłoszonych przypadków przemytu papierosów;

23. zauważa, że w ujęciu pieniężnym Chiny pozostały głównym krajem pochodzenia towarów dotkniętych nieprawidłowościami, a Stany Zjednoczone i Wietnam znalazły się odpowiednio na drugim i trzecim miejscu, natomiast tekstylia i obuwie były towarami, których najczęściej dotyczyły nieprawidłowości, zarówno pod względem liczby, jak i wartości wykrytych i zgłoszonych spraw;

24. ponawia swój apel o zniwelowanie luki w podatku VAT przez zajęcie się kwestiami braku zasobów, ograniczonej wydajności cyfrowej w administracjach podatkowych oraz lukami prawnymi, które ograniczają skuteczność działań na rzecz walki z uchylaniem się od opodatkowania i unikaniem opodatkowania; przypomina, że zintensyfikowanie współpracy administracyjnej jest najskuteczniejszym sposobem zwalczania transgranicznych oszustw związanych z VAT;

25. podkreśla, że EPPO ma kompetencje w zakresie prowadzenia dochodzeń w sprawie poważnych przestępstw przeciwko wspólnemu systemowi VAT, które są związane z terytorium dwóch lub więcej państw członkowskich i pociągają za sobą łączną stratę w wysokości co najmniej 10 mln EUR; jest zaniepokojony danymi przedstawionymi w sprawozdaniu rocznym EPPO za 2022 r., z których wynika, że spośród prowadzonych przez Prokuraturę postępowań przygotowawczych w toku (185) oszustw związanych z VAT dotyczyło 16,5 %, lecz odpowiadają one za 47 % szacowanych szkód (6,7 mld EUR);

26. z zadowoleniem przyjmuje opublikowane 16 września 2022 r. drugie sprawozdanie Komisji z wdrażania dyrektywy PIF (COM(2022)0466), ale ubolewa nad faktem, że Komisja powstrzymała się od interwencji w sprawie zmiany progu 10 mln EUR, co ma istotny wpływ na działania EPPO w sprawach dotyczących oszustw związanych z VAT; podkreśla, że powtarzające się i wciąż nierozstrzygnięte pytania dotyczące poszczególnych interpretacji metod obliczania progu (czy należy zsumować szkody występujące w kilku państwach członkowskich, czy państwa uwzględnione w obliczeniach powinny ograniczać się do tych uczestniczących w EPPO) sprawiają, że sytuacja jest niejasna; zdecydowanie jest zdania, że obecny próg ogranicza efekt odstraszający, umożliwia sprawcom poszukiwanie najsłabszej jurysdykcji w celu uniknięcia EPPO i ma szkodliwy wpływ na postępowania przygotowawcze, ponieważ organy krajowe często nie mają pełnego obrazu skali działalności przestępczej na początkowym etapie postępowania przygotowawczego; wzywa Komisję do ponownego rozważenia swojego stanowiska w następnym sprawozdaniu z transpozycji dyrektywy PIF i usunięcia wspomnianego progu lub znacznego jego obniżenia, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiednich wytycznych dotyczących metody obliczania;

Wydatki

27. zauważa, że liczba nieprawidłowości związanych i niezwiązanych z nadużyciami finansowymi zgłoszonych jako mające wpływ na działania wykonawcze w zakresie rozwoju obszarów wiejskich wzrosła w latach 2018–2022, głównie ze względu na wyższy wskaźnik wykrywalności w odniesieniu do działań w okresie programowania 2014–2022; zwraca jednak uwagę, że liczba wykrytych i zgłoszonych przypadków nadużyć finansowych jest nadal niższa niż oczekiwano, co wymaga wzmożonego monitorowania sytuacji;

28. zwraca uwagę, że nawet jeśli w 2022 r. liczba nieprawidłowości związanych z nadużyciami finansowymi zgłoszonych w ramach wsparcia dla rolnictwa wzrosła w porównaniu z 2021 r., wskaźniki wykrywalności w zakresie rozwoju obszarów wiejskich były znacznie wyższe niż w przypadku wsparcia dla rolnictwa; zauważa, że w ramach wsparcia dla rolnictwa najwyższy poziom nadużyć finansowych zgłoszono w odniesieniu do środków rynkowych, a OLAF przeprowadził dochodzenia w kilku złożonych spraw związanych z promocją produktów rolnych;

29. ubolewa, że w okresie 2018–2022 zarówno w przypadku rozwoju obszarów wiejskich, jak i płatności bezpośrednich wkład analizy ryzyka, sygnalistów, informatorów i dziennikarzy śledczych w wykrywanie przypadków nadużyć finansowych był bardzo ograniczony; jest również zaniepokojony czasem trwania procedur administracyjnych wszczętych w celu rozpatrzenia zgłoszonych przypadków nadużyć finansowych – w latach 2014–2022 stwierdzenie podejrzenia nieuczciwej działalności następowało średnio prawie cztery lata od wystąpienia nieprawidłowości, a do zamknięcia sprawy po zgłoszeniu jej Komisji potrzebne były prawie trzy kolejne lata; wskazuje, że w przypadku polityki spójności potrzeba było około półtora roku, aby doszło do podejrzenia wystąpienia nieprawidłowości związanej z nadużyciami finansowymi, i ponad dwóch lat, aby zamknąć sprawę dotyczącą nadużycia finansowego po zgłoszeniu jej Komisji;

30. zauważa, że największa liczba nieprawidłowości zgłoszonych w 2022 r., zarówno tych związanych, jak i niezwiązanych z nadużyciami finansowymi, dotyczyła Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR, odpowiednio 59 % i 67 %) oraz, w mniejszym stopniu, Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS, odpowiednio 27 % i 20 %); wskazuje, że obszarami najbardziej zagrożonymi są transport i ochrona środowiska, z uwagi na duże kwoty pieniędzy, których dotyczą nadużycia, a także badania naukowe, rozwój technologii i innowacje (BRTI), w którym to obszarze częstość występowania nieprawidłowości związanych z nadużyciami finansowymi jest najwyższa;

31. jest zaniepokojony faktem, że w 2022 r. liczba zgłoszonych nieprawidłowości mających wpływ na Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) osiągnęła najwyższy poziom, i ma świadomość, że przypadki te dotyczą Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej I (IPA I) na lata 2007–2013 oraz Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej II (IPA II) na lata 2014–2020; wzywa Komisję do wykorzystania doświadczeń zdobytych w związku z tymi instrumentami w celu zabezpieczenia przed nadużyciami finansowymi przyszłych działań i inicjatyw o identycznych lub podobnych celach, takich jak w przypadku Ukrainy, która ma otrzymać bardzo istotne środki z IPA, i programu „Horyzont Europa”, oraz w których prawidłowe rozmieszczenie zasobów, nawet w bardzo trudnych warunkach, ma zasadnicze znaczenie dla skuteczności i efektywności procesu akcesyjnego;

32. podkreśla, że w obszarze polityki spójności liczba i kwoty finansowe nieprawidłowości niezwiązanych z nadużyciami finansowymi, które zgłoszono w ciągu pierwszych dziewięciu lat okresu programowania 2007–2013, były znacznie wyższe od tych, które zgłoszono w okresie programowania 2014–2020, oraz że tendencja ta dotyczy wszystkich funduszy i większości państw członkowskich;

33. zauważa, że w przypadku polityki spójności najczęstszy rodzaj naruszenia związanego z nadużyciami finansowymi, który zgłaszano do IMS, dotyczy dokumentów potwierdzających (które były nieprawidłowe, brakujące, fałszywe lub sfałszowane), natomiast w przypadku nieprawidłowości niezwiązanych z nadużyciami finansowymi najczęściej zgłaszane jest naruszenie przepisów dotyczących zamówień publicznych;

34. zwraca uwagę, że w 2022 r. zarejestrowano 770 pozycji dotyczących odzyskania środków w związku z nieprawidłowościami (w porównaniu z 879 w 2021 r.), z czego 37 dotyczyło przypadków oszustwa (w porównaniu z 54 zgłoszonymi jako nadużycia finansowe w 2021 r.), opiewających na kwotę 61,28 mln EUR (z czego 5,67 mln EUR dotyczyło nadużyć finansowych, w porównaniu z 7,04 mln EUR w 2021 r.);

35. wskazuje, że ogólnie rzecz biorąc, w przypadku zarządzania bezpośredniego wykryte liczba nieprawidłowości związanych z nadużyciami finansowymi utrzymała się na stabilnym poziomie w latach 2018–2022; docenia fakt, że w odniesieniu do zarządzania bezpośredniego w latach 2018–2022 OLAF wskazano jako źródło wykrycia 88 % pozycji dotyczących odzyskania środków w związku z nieprawidłowościami zgłoszonymi jako nadużycia finansowe, co odpowiada 92 % łącznych kwot odzyskanych; zauważa, że około 97 % nieprawidłowości niezgłoszonych jako nadużycia finansowe zostało wykrytych dzięki kontrolom Komisji;

36. odnotowuje, że w latach 2018–2022 średni poziom odzysku pozostaje dodatni, przy średniej stopie odzysku wynoszącej 56 % (wynikającej z 34 % w przypadku „nieprawidłowości zgłoszonych jako nadużycia finansowe” i 59 % w przypadku „nieprawidłowości niezgłoszonych jako nadużycia finansowe”);

NextGenerationEU (NGEU) i Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF)

37. jest świadomy, że wdrażanie RRF osiąga swój szczyt i że rozporządzenie regulujące jego wdrażanie wymaga od państw członkowskich wprowadzenia skutecznych i wydajnych systemów kontroli w celu ochrony interesów finansowych Unii i zapewnienia zgodności z przepisami unijnymi i krajowymi; wskazuje, że odpowiednie zasoby i uwagę należy przeznaczyć w szczególności na przeciwdziałanie nadużyciom finansowym, korupcji, konfliktom interesów (zdefiniowanym jako „poważne nieprawidłowości”) i podwójnemu finansowaniu;

38. zauważa, że Komisja oceniła te systemy kontroli przed zatwierdzeniem planów, a następnie w 2022 r. przeprowadziła 16 audytów systemów ukierunkowanych na ochronę interesów finansowych UE[14], obejmujących organy koordynujące i wykonawcze takie jak ministerstwa i agencje; wyraża uznanie, że Komisja planuje przeprowadzić audyty we wszystkich państwach członkowskich co najmniej raz do końca 2023 r., i z zadowoleniem przyjmuje cele audytu wybrane na podstawie oceny ryzyka;

39. zauważa, że prace audytowe Komisji potwierdziły różnice występujące w systemach kontroli wewnętrznej w organach wdrażających i koordynujących, wskazując dobre

[14] w Hiszpanii, na Słowacji, w Estonii, w Danii, w Grecji, w Czechach, we Włoszech, na Litwie, na Malcie, w Słowenii, w Bułgarii, na Cyprze, w Finlandii, w Irlandii, na Łotwie i w Polsce.

praktyki w niektórych procedurach stosowanych w celu weryfikacji i zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji, konfliktom interesów i podwójnemu finansowaniu;

40. powtarza, że skuteczne zapobieganie nielegalnej działalności zagrażającej wdrożeniu NGEU, jej wykrywanie i prowadzenie w związku z nią postępowań przygotowawczych zależy od skutecznego gromadzenia i udostępniania danych, w tym szybkiego rozpatrywania wniosków o dostęp złożonych przez służby dochodzeniowe z państwa członkowskiego, z innego państwa lub na szczeblu UE, przez OLAF i EPPO, którym ma zostać udzielony dostęp;

41. z zadowoleniem przyjmuje wspólną analizę Europolu i OLAF-u oceniającą ryzyko nadużyć finansowych i nieprawidłowości w odniesieniu do NGEU; wyraża uznanie dla zaleceń Europolu i OLAF-u oraz wzywa Komisję, wyspecjalizowane agencje i organy UE, a także państwa członkowskie do aktywnej współpracy i współdziałania w celu zapewnienia ochrony interesów finansowych UE podczas wdrażania NGEU;

42. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę strategiczną Rzecznika Praw Obywatelskich, rozpoczętą w lutym 2022 r., przeprowadzoną w celu zbadania przejrzystości krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, publicznych strategii informacyjnych i komunikacyjnych dotyczących RRF oraz sposobu nadzorowania funduszy;

Cyfryzacja i przejrzystość w celu wzmocnienia walki z oszustwami

43. z zadowoleniem przyjmuje przegląd Trybunału nr 04/2023 zatytułowany „Cyfryzacja zarządzania funduszami unijnymi”, w którym podkreślono, że cyfryzacja może usprawnić kontrolę funduszy UE; zwraca uwagę na spostrzeżenia Trybunału, że stopień cyfryzacji wydatków UE jest zróżnicowany – największy stopień centralizacji odnotowano w przypadku zarządzania bezpośredniego przez Komisję, natomiast w przypadku pozostałych trybów zarządzania – takich jak zarządzanie dzielone – można dostrzec większe rozdrobnienie;

44. jest świadomy, że podejmowane przez Komisję i inne organy wykonawcze działania na rzecz cyfryzacji budżetu UE muszą zmierzyć się z wieloma przeszkodami, aby zwiększyć kompatybilność systemów informatycznych wykorzystywanych przez wiele zaangażowanych podmiotów; docenia w tym względzie spójność komunikatu do Komisji z dnia 30 czerwca 2022 r. zatytułowanego „Strategia cyfrowa Komisji Europejskiej. Komisja cyfrowa nowej generacji” (C(2022)4388);

45. utrzymuje, że cyfryzacja umożliwiła sprawniejsze zapobieganie oszustwom i ich wykrywanie, a także uproszczenie procedur administracyjnych, oraz że musi ona stanowić centralny element każdej strategii zwalczania nadużyć finansowych, w tym krajowych strategii zwalczania nadużyć finansowych; wzywa Komisję do powtórzenia zaleceń skierowanych do państw członkowskich, które jeszcze nie przyjęły krajowych strategii zwalczania nadużyć finansowych, aby to zrobiły, a także do ich aktualizowania, i do podjęcia działań następczych w związku z tymi zaleceniami, korzystając z możliwości oferowanych przez nowe technologie;

46. zauważa, że spośród dostępnych opcji Arachne był zdecydowanie najczęściej wykorzystywanym systemem informatycznym (przez 21 państw członkowskich), wspierającym europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne (ESIF) oraz RRF;

zwraca uwagę, że wiele państw członkowskich stosowało własne specjalne narzędzia informatyczne do zwalczania nadużyć finansowych, często w połączeniu z narzędziami UE, chociaż narzędzia te rzadko były interoperacyjne;

47. ponawia swoje poparcie dla jednego zintegrowanego systemu informatycznego do celów eksploracji danych i punktowej oceny ryzyka przewidzianego w wersji przekształconej rozporządzenia finansowego, który powinien zapewnić lepszą ochronę interesów finansowych Unii;

48. zauważa, że cyfryzacja walki z nadużyciami finansowymi jest również jednym z głównych punktów przeglądu planu działania rozpoczętego w 2022 r. i towarzyszącego strategii Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych (CAFS), przyjętej w 2019 r., którą należy dostosować do szybko zmieniających się scenariuszy gospodarczych i społecznych oraz do nowych wyzwań; jest świadom, że Komisja z powodzeniem wdrożyła 60 z 63 działań, a niektóre z nich mają charakter ciągły i są kontynuowane; zwraca się do Komisji o przedstawienie Parlamentowi podstawowych norm i kryteriów, które zostaną zatwierdzone w zmienionym planie działania;

Unijna struktura zwalczania nadużyć finansowych i kluczowe środki w 2022 r.

49. z zadowoleniem przyjmuje działania rozpoczęte przez Komisję w 2022 r. mające na celu zwiększenie poziomu ochrony interesów finansowych UE;

50. zwraca uwagę, że program UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych został ustanowiony na okres siedmiu lat – od 2021 r. do 2027 r. – a 2022 r. jest drugim rokiem jego wdrażania, w trybie zarządzania bezpośredniego z OLAF-em jako służbą odpowiedzialną za wdrażanie programu;

51. zauważa, że w decyzji w sprawie finansowania z 2022 r. przeznaczono 15,4 mln EUR na program Herkules, 9 mln EUR na komponent związany z systemem informacji w celu zwalczania nadużyć finansowych (AFIS) i około 1 mln EUR na komponent IMS, co zaowocowało przyznaniem dotacji odpowiednim organom wykonawczym oraz finansowaniem specjalistycznych szkoleń, baz danych, wsparcia badań, monitorowania i analiz;

52. zwraca uwagę, że obecnie z IMS korzysta 35 krajów, w tym państwa członkowskie i inne kraje będące beneficjentami, w jego ramach funkcjonuje około 700 organizacji sprawozdawczych, obejmując ponad 3 000 użytkowników IMS i kilka dziedzin, w tym RRF i inne dziedziny takie jak azyl, sąsiedztwo i działania przedakcesyjne, a także tradycyjne obszary takie jak rolnictwo, spójność i rybołówstwo;

53. docenia uzupełniające się role programów Fiscalis i „Cła” oraz instrumentu wsparcia finansowego na rzecz sprzętu do kontroli celnej i uważa, że synergiczne skutki wykorzystania tego wsparcia finansowego przynoszą widoczną poprawę w dziedzinie opodatkowania, wymiany informacji związanych z ryzykiem i modernizacji do najnowocześniejszego sprzętu do kontroli celnej;

54. zauważa, że w 2022 r. w EPPO uczestniczyły już 22 państwa członkowskie, przy czym te same pięć państw co w 2021 r. wstrzymało się od uczestnictwa; nalega, aby państwa członkowskie, które jeszcze nie uczestniczą w EPPO, bezzwłocznie dołączyły;

55. z zadowoleniem przyjmuje sprawozdanie roczne EPPO za 2022 r., w którym przedstawiono wyniki pierwszego pełnego roku kalendarzowego działalności operacyjnej; zauważa, że w 2022 r. EPPO rozpatrzyła 3 318 zgłoszeń przestępstw (w porównaniu z 2 832 otrzymanymi w ciągu siedmiu miesięcy działalności operacyjnej w 2021 r.) i wszczęła 865 postępowań (576 wszczęto w okresie od czerwca do grudnia 2021 r.); podkreśla zamrożenie 359,1 mln EUR (w porównaniu z 157,3 mln EUR w 2021 r.) w następstwie postępowań przygotowawczych prowadzonych przez EPPO, co stanowi ponad siedmiokrotność budżetu EPPO, oraz że zgodnie z szacunkami EPPO do końca 2022 r. szkody wynikające z nadużyć opiewały na kwotę 14,1 mld EUR, w sprawie których toczyło się łącznie 1 117 postępowań przygotowawczych;

56. wzywa Komisję do zaangażowania się w konstruktywny dialog z EPPO w celu wzmocnienia zdolności EPPO do radzenia sobie ze stale rosnącymi wyzwaniami w zakresie zwalczania nadużyć finansowych;

57. z zadowoleniem przyjmuje zwiększone wysiłki w zakresie wykrywania i ich wyniki, które są zgodne z apelami EPPO i Parlamentu, na co wskazuje liczba postępowań przygotowawczych w sprawie nadużyć finansowych w UE wszczętych w 22 uczestniczących państwach członkowskich, która jest wyższa niż średnia historyczna przed ustanowieniem EPPO; chwali w tym kontekście operację Admiral, w wyniku której ujawniono oszustwo karuzelowe popełnione przez zorganizowaną grupę przestępców działających w kilku państwach członkowskich, odpowiedzialnych za nadużycia finansowe szacowane na 2,2 mld EUR;

58. chwali współpracę między OLAF-em a EPPO, którą podkreśla się zarówno w sprawozdaniach rocznych OLAF-u, jak i EPPO; rozumie, że między dwoma instytucjami dochodzi do regularnej wymiany informacji, w szczególności EPPO odpowiedziała na 133 wnioski o sprawdzenie trafień wysłane przez OLAF w celu uniknięcia prowadzenia równoległych postępowań przygotowawczych w sprawie tych samych faktów; wzywa OLAF i EPPO do skoordynowania swoich sprawozdań z działań podjętych w celu urzeczywistnienia ich współpracy, ze szczególnym uwzględnieniem liczby dochodzeń uzupełniających, o które zwrócił się OLAF (dawny art. 12f rozporządzenia w sprawie EPPO), oraz liczby spraw, aby wesprzeć postępowania przygotowawcze prowadzone przez EPPO, o które zwróciła się EPPO (dawny art. 12e rozporządzenia w sprawie EPPO);

59. jest świadomy, że we wrześniu 2022 r. odbył się pierwszy roczny przegląd wysokiego szczebla współpracy między EPPO a Komisją, w którym poruszono m.in. kwestie wzajemnego zgłaszania, dostępu do baz danych i statusu instytucjonalnego EPPO;

60. jest zaniepokojony brakiem informacji na temat administracyjnego odzyskiwania kwot należnych na rzecz budżetu Unii przeprowadzonego przez Komisję w następstwie informacji przekazanych przez EPPO, zgodnie z art. 103 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EPPO odnoszącym się do spoczywającego na EPPO obowiązku niezwłocznego informowania Komisji bez uszczerbku dla poufności, oraz zgodnie z art. 6 ust. 4 lit. c) porozumienia określającego warunki współpracy między Komisją a EPPO podpisanego 18 czerwca 2021 r. odnoszącym się do środków ochronnych i naprawczych; zwraca się do Komisji i EPPO o informowanie Parlamentu o wdrażaniu tego ważnego narzędzia;

61. zauważa, że EPPO i Europol skutecznie współpracowały w różnych kwestiach operacyjnych pod egidą Komitetu Sterującego EPPO-Europol; rozumie, że Europol zapewnił wsparcie (wymiana informacji, wsparcie analityczne, wiedza specjalistyczna) w 28 sprawach na wniosek EPPO oraz że EPPO stała się częścią aplikacji sieci bezpiecznej wymiany informacji (SIENA), która zapewnia bezpieczny kanał komunikacji we współpracy operacyjnej;

62. odnotowuje, że w 2022 r. współpraca między odpowiednimi podmiotami przebiegała w zadowalający sposób: w 2022 r. zespoły łącznikowe EPPO i Eurojustu spotkały się dwukrotnie, Eurojust prowadził 15 bieżących spraw EPPO, a dział dochodzeniowy Europejskiego Banku Inwestycyjnego (IG/IN EBI) skierował 63 sprawy do OLAF-u, EPPO i innych agencji w ramach wielostronnych banków rozwoju i krajowych agencji rozwoju, którym powierzono realizację niezbędnych działań; zauważa, że we wrześniu 2022 r. około 100 prokuratorów europejskich i pracowników EPPO wzięło udział w internetowej sesji informacyjnej na temat działań EBI i EFI na rzecz zwiększenia skuteczności współpracy między EPPO a IG/IN ustanowionymi zgodnie z ustaleniami roboczymi z 2021 r.;

63. stwierdza, że w 2022 r. postępowanie w sprawie wykluczenia wszczęte przez EBI w następstwie dochodzeń IG/IN doprowadziło do wykluczenia czterech podmiotów gospodarczych z udziału w jakichkolwiek projektach lub działaniach finansowanych przez EBI; wzywa Komisję do zbadania możliwości ujednolicenia kryteriów wykluczenia stosowanych przez EBI i EFI w odniesieniu do kryteriów wykluczenia stosowanych w systemie wczesnego wykrywania i wykluczania (EDES), biorąc pod uwagę, że finansowo-administracyjne umowy ramowe z EBI i EFI obejmują tylko pięć z siedmiu sytuacji wykluczenia EDES;

64. przypomina, że nieskuteczna lub opóźniona współpraca państw członkowskich z EPPO i OLAF-em stanowi podstawę do podjęcia działań na mocy rozporządzenia w sprawie warunkowości; wzywa EPPO i OLAF, aby w związku z tym zgłaszały każdy przypadek nieprzestrzegania przez państwa członkowskie zobowiązań do informowania, udzielania pomocy, podejmowania odpowiednich działań i środków zapobiegawczych oraz zapewnienia odpowiednich i terminowych działań następczych w związku ze sprawozdaniami i zaleceniami;

65. rozumie, że ogólny poziom wdrożenia zaleceń Komisji wydanych w sprawozdaniu PIF 2021 we wszystkich państwach członkowskich uznaje się za zadowalający, jeśli chodzi o włączenie do działań na rzecz walki z nadużyciami finansowymi specjalnych narzędzi informatycznych do zwalczania tego procederu, usprawnienie analizy ryzyka oraz, ogólnie rzecz biorąc, rozwój systemów informatycznych zarówno po stronie przychodów, jak i wydatków;

66. popiera zamiar Komisji dotyczący rozpoczęcia monitorowania stanu jednostek koordynujących zwalczanie nadużyć finansowych (AFCOS) ustanowionych w państwach członkowskich; przypomina, że należy doprecyzować definicję struktury, roli, obowiązków i mandatu AFCOS, aby zagwarantować jednolite i zharmonizowane warunki w całej Unii, ułatwiając tym samym ich współpracę i wymianę informacji; ponownie zwraca się do Komisji o aktualizację wytycznych dla AFCOS pierwotnie sformułowanych w 2015 r., które nie są już odpowiednie, aby skutecznie wspierać organy krajowe w rozwijaniu dobrze zorganizowanej służby koordynacyjnej; zwraca się

ponadto do Komisji o przedstawienie organowi udzielającemu absolutorium szczegółowych wyjaśnień dotyczących prac prowadzonych w tym zakresie;

67. zauważa, że wiele państw członkowskich musi przyjąć lub zaktualizować krajowe strategie zwalczania nadużyć finansowych, i powtarza, że potrzeba takich rewizji wynika z nowych okoliczności zwalczania nadużyć finansowych, w których obecnie EPPO już w pełni funkcjonuje, oraz z możliwości odzwierciedlenia nowych istotnych zagrożeń w coraz bardziej złożonym świecie nadużyć finansowych;

68. ponownie wyraża uznanie dla Komisji za zachęcanie państw członkowskich do przyjmowania krajowych strategii zwalczania nadużyć finansowych, co jak dotąd zaowocowało wzrostem liczby przyjętych strategii;

69. zauważa, że do końca 2022 r. tylko trzy państwa członkowskie (Finlandia, Irlandia i Polska) wskazały, że nie przyjęły żadnej strategii ochrony interesów finansowych UE, a pięć (Belgia, Hiszpania, Luksemburg, Niderlandy i Rumunia) wskazało, że jest w trakcie opracowywania takiej strategii, podczas gdy pozostałe państwa członkowskie mają alternatywne strategie na poziomie krajowym, regionalnym lub sektorowym lub, w niektórych przypadkach, łączą je;

70. uważa, że państwa członkowskie skorzystałyby na okresowej ocenie swoich ram przeciwdziałania nadużyciom finansowym, w stosownych przypadkach przy wsparciu unijnych wytycznych, ukierunkowanej na ustalenie ich skuteczności, identyfikację najlepszych praktyk i przegląd ich strategii zwalczania nadużyć finansowych w celu uwzględnienia wszelkich pojawiających się zagrożeń; wzywa Komisję do zachęcania państw członkowskich do przeprowadzania niezależnych lub wzajemnych ocen ram przeciwdziałania nadużyciom finansowym w celu zwiększenia spójności i wysokich standardów;

71. utrzymuje, że rozporządzenie w sprawie warunkowości jest stałym instrumentem, który wykracza poza granice danych wieloletnich ram finansowych i ma być stosowany horyzontalnie, jako wymóg egzekwowania zasad należytego zarządzania finansami, a w szczególności wydajnego i skutecznego gospodarowania zasobami UE, oraz że jest warunkiem wstępnym dostępu do wszystkich funduszy unijnych;

72. przyjmuje do wiadomości decyzję Rady z dnia 16 grudnia 2022 r. o zawieszeniu wypłaty 6,3 mld EUR z funduszy UE na rzecz Węgier; oczekuje, że Komisja i Rada zniosą przyjęte środki dopiero po przedstawieniu konkretnych dowodów gwarantujących, że środki zaradcze podjęte przez rząd węgierski okazały się również skuteczne w praktyce i że w szczególności nie stwierdzono regresu w stosunku do już podjętych środków; przypomina jednak swoją opinię, że wyłącznie 17 środków wynegocjowanych przez Komisję i rząd Węgier nie wystarczy do tego, by wyeliminować istniejące ryzyko systemowe dla interesów finansowych UE, i ubolewa, że Komisja nie zażądała wystarczających istotnych zmian i zabezpieczeń w celu przywrócenia niezależności sądownictwa i zmniejszenia poziomu korupcji;

73. wzywa Komisję do szybkiego i regularnego informowania Parlamentu i Rady o wszelkich istotnych zmianach i przypomina Komisji w szczególności o jej zobowiązaniach prawnych określonych w art. 25 ust. 2 rozporządzenia w sprawie RRF i art. 8 rozporządzenia w sprawie warunkowości;

74. jest zaniepokojony ustaleniami trzeciego sprawozdania na temat praworządności[15] dotyczącymi krytycznej sytuacji w Polsce, w szczególności w odniesieniu do poważnych niedociągnięć w sądownictwie[16] i sektorze mediów; przypomina, że nieprzestrzeganie przez Polskę orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej doprowadziło do zapłaty 360 mln EUR grzywien od 2021 r., i zdecydowanie zachęca Komisję do dalszego wstrzymywania płatności z RRF, dopóki wszystkie warunki pełnej integracji praworządności nie zostaną w pełni spełnione;

Wymiar zewnętrzny ochrony interesów finansowych UE

75. uważa, że propozycja ustanowienia horyzontalnych ram sankcji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa stanowi uzupełnienie istniejących narzędzi oraz wewnętrznych i zewnętrznych środków z zakresu polityki przeciwko korupcji, które zatwierdzono już w procesie rozszerzenia lub w ramach Partnerstwa Wschodniego; uważa, że aktywniejsze uczestnictwo w forach międzynarodowych takich jak Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji (UNCAC) i Grupa Państw przeciwko Korupcji (GRECO) pomoże wspierać dobre rządy i praworządność jako jeden z głównych priorytetów procesu rozszerzenia;

76. zwraca uwagę, że w latach 2021–2022 odnotowano wyjątkowy wzrost zarówno pod względem liczby nieprawidłowości niezwiązanych z nadużyciami finansowymi, jak i kwot finansowych, których one dotyczyły; zauważa, że wzrost liczby przypadków wynikał z nieprawidłowości związanych z IPA II na lata 2014–2020 w odniesieniu do pomocy przedakcesyjnej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich (IPARD) w Macedonii Północnej i Turcji oraz że w przypadku większości tych nieprawidłowości związane z nimi kwoty finansowe były niższe niż 10 000 EUR, a ich wzrost wynikał z nieprawidłowości dotyczących IPARD w Albanii; podkreśla, że około 10 % nieprawidłowości zgłoszono jako nadużycia finansowe, a odsetek ten, który zmienia się w czasie, znacznie wzrósł w 2020 r. (17 %), osiągając najwyższą wartość w 2021 r. – 20 %; wzywa Komisję do utrzymania odpowiedniego poziomu monitorowania tych inicjatyw w zakresie finansowania oraz do informowania Parlamentu o ewentualnych kwestiach systemowych wykrytych podczas wdrażania zasobów;

77. uważa, że fundusze w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny Wymiar Europy” (ISWMR – „Globalny wymiar Europy”) na pomoc w państwach niebędących członkami UE oraz środki przeznaczone na reakcję Europy na wojnę w Ukrainie nie są odpowiednio monitorowane i kontrolowane;

78. podkreśla, że współpraca z partnerami międzynarodowymi ma kluczowe znaczenie dla ochrony funduszy unijnych wydatkowanych poza Europą oraz dochodów do budżetu UE; z zadowoleniem przyjmuje zatem ustalenia robocze, które EPPO zawarła w 2022 r. z Prokuraturą Generalną Ukrainy, Prokuraturą Generalną Republiki Albanii,

[15] Komunikat Komisji z dnia 13 lipca 2022 r. zatytułowany „Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r.” (COM(2022)0500).

[16] Jeśli chodzi o niezależność Krajowej Rady Sądownictwa, nadal istnieją obawy dotyczące funkcjonowania prokuratury, w której urząd Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego sprawuje ta sama osoba; polskie sądy wskazywały również na obawy, że praktyka delegowania prokuratorów może być postrzegana jako forma degradacji i dyskryminacji, a postępowania dyscyplinarne mogą służyć jako narzędzie do ograniczania niezawisłości sędziowskiej, ponieważ Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nadal wydaje orzeczenia.

Prokuraturą Generalną Republiki Mołdawii, Najwyższą Prokuraturą Państwową Czarnogóry, Prokuraturą Generalną Republiki Albanii, Prokuraturą Generalną Republiki Mołdawii, Prokuraturą Generalną Czarnogóry, Prokuraturą Gruzji i Prokuraturą Państwową Republiki Macedonii Północnej, oraz protokół ustaleń i porozumienie robocze w sprawie współpracy podpisane z Departamentem Sprawiedliwości i Departamentem Bezpieczeństwa Wewnętrznego Stanów Zjednoczonych;

79. potwierdza swoje głębokie przekonanie, że tylko poprzez wzmocnienie unijnej struktury zwalczania nadużyć finansowych można skutecznie i wydajnie realizować i wzmacniać ochronę interesów finansowych UE, przezwyciężając nieodłączne ograniczenia systemów krajowych, które nie są wystarczające do przeciwdziałania atakom na interesy finansowe Unii o coraz bardziej transnarodowym charakterze;

°

° °

80. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.